

ROUBENKA krok za krokem

Zajímá vás, jak roste tradiční česká roubenka? O zkušenosti z výstavby se s námi ochotně podělil zručný tesař Robert Malý, který sruby a roubenky nejen staví, ale také formou kurzů umožňuje zájemcům, aby si práci se dřevem vyzkoušeli na vlastní kůži. A pokud někdo z nich zatouží po vlastnoruční stavbě svého vysněného domu, rád ho při výrobě i montáži přizve do party.

Připravili Robert Malý a Dagmar Česká • Foto Kamil Polách a archiv www.roubenkyAsruby.cz

1.

Dřevo na stavbu roubenky je ideální těžit v prosinci kolem posledního novu před zimním slunovratem, popřípadě pak v lednu. Kulatinu se snažím dostat z lesa na pilu co nejdříve a tam ji pak nejlépe ihned nařezat do prizem. Ty je třeba odkornit, vyskládat do hrání a zastřešit. Takto čekají alespoň do léta (ideálně do další zimy) na zapracování do skeletu budoucí roubenky.

2.

Pro výrobu prvního až druhého šáru roubení používám z důvodu trvanlivosti výhradně modřínové prizmy. Ostatním materiálem bývá převážně smrk či jedle, hlavně kvůli jejich světlejší barvě (na rozdíl například od tmavší borovice). Prizmy jsou přirozeně sbíhavé, střídáme tedy v jedné stěně vždy paty a špičky stromů, tak aby stěna rostla nahoru rovnoměrně. Pro manipulaci s těžkými kladami (až kolem tuny) používáme ruční jeřáby – rychlá, přesná a tichá práce.

Během výroby si každý brousí své nástroje.

Odkorněné prizmy vyskládané v zastřešené hrání.

3.

Po obkreslení klády následuje její vyřezání elektrickou motorovou pilou a dotesání ručními ostrými nástroji. V rohových rybinách používám zámky sloužící k redukci profuku a rizika protočení klád při vysychání v roubené stěně.

4.

Podélnou drážku na vertikálním styku dvou klád z důvodu trvanlivosti dočišťujeme ručními drážkovacími pořízy. Kovář, jenž nám tyto ručně kované nástroje vyrábí, pracuje na výrobě roubenky s námi.

Struktura neopakovatelného rázu ručně hoblovaného povrchu – každý se na roubence otiskne svým jedinečným rukopisem.

5.

Veškerý rovný povrch je ohoblovaný ručními hoblíky, tzv. „uběráky“, přirozené oblíny stromů zase nabroušenými pořízy. Povrch dřeva se vždy snažíme opracovat ostrými ručními nástroji. Důvodem je trvanlivost a jedinečná estetika. Suché hoblíny jsou pak v zimě nejlepší podpalovač, který jsem kdy vyzkoušel.

Detail rybinového zatesání příčkové prizmy.

6.

Poslední dva šáry roubení přesazujeme přes rohy z důvodu „uzamčení“ věnce stavby.

7.

Poslední dva šáry roubenky jsou zaměřeny, autojeřábem sundány a opět srovnány do své původní pozice, ovšem na zemi. Následné práce se tím stanou jednoduššími, příjemnějšími a bezpečnějšími. Jeřáb nám též rozmístí budoucí stropní trámy na pozednice.

Výkres profilu krovu, podle něž je krov vytesán.

8.

Stropní trámy zatesáme do pozednic zámky, které minimalizují profouknutí (tudíž i kondenzaci vodních par v zimě) a zároveň však nosné trámy co nejméně oslabí.

Detail podélného napojení středové a vrcholové vaznice, jejichž celková délka činí cca 13 metrů.

9.

Na zemi v tesárně si též vyzkoušíme celý vyřezaný krov. Ušetříme si tím mnoho nepříjemné, nebezpečné a zdoluhavé práce ve výškách při samotné montáži. Veškeré prvky krovu jsou svázány celodřevěnými spoji – dlaby, čepy, rybinovými pláty.

10.

Montáž roubenky a samotného krovu na místě určení je při dobré přípravě v tesárně a dostatečném množství rukou při montáži otázkou několika dnů. Jeřábek musí být velmi zkušený a trpělivý, aby dokázal jednotlivé trámy stavby ukládat s centimetrovou přesností.

„Ke stavbě roubenky jsem si odskočil od právníčiny,“ říká Kamil, autor většiny fotografií v tomto článku. Pod Robertovým vedením byl kromě dvorního fotografa i platným členem tesařského týmu.

11.

Jednotlivé klády roubení jsou před demontáží označeny písmeny a číslicemi, které jednoznačně určují jejich polohu ve stavbě. Podélnou drážku a rohové spoje pak izolujeme přírodní tepelnou izolací (nejčastěji len), která dokáže dobře pracovat s vlhkostí procházející v zimě skrze roubenou stěnu. Při vytápění interiéru v zimě vlhkost v izolaci nutně kondenzuje. Přírodní izolace do sebe dokážou část vlhkosti pojmout a na styku se dřevem pak být „suché“. Při použití minerálních (kamenných) vat může na styku minerální tepelné izolace a dřeva docházet v podélné drážce k hnilobě.

12.

Zastřešená hrubá stavba roubenky s vyřiznutými otvory pro okna a dveře. A teď už přichází čas pro další řemeslníky...